

Un instant

ESPERANÇA
CIUTAT

CURTMETRATGE "UN INSTANT"

RECURSOS

1. Centre d'Atenció Primària (CAP) Ciutat Meridiana

c/ Sant Feliu de Codines, s/n 08033 Barcelona,

Tel. 93 350 88 89

-Contacteu amb el metge/metgessa de capçalera o infermera de referència.

2. Tarda jove

Servei per a joves menors de 25 anys que proporciona orientació i assessorament sobre sexualitat, mètodes anticonceptius, ITS (infeccions de transmissió sexual), etc. S'hi pot anar individualment, en parella o en grup dins els horaris establerts. Atenció confidencial i gratuïta. No cal demanar cita prèvia.

CAP Río de Janeiro / Nou Barris

Adreça	Av. Rio de Janeiro, 83-91, pl. 3a
Telèfon	93 276 99 10
Tarda Jove	Dijous 17,30-20h

CAP Numància / Sants- Montjuïc

Adreça	Numància, 23, pl. 3a
Telèfon	93 439 34 21
Tarda Jove	Dimarts 15-19,30 h

CAP Pare Claret / Gràcia

Adreça	St. Antoni Ma Claret 19-21, pl. 3a
Telèfon	93 476 13 76
Tarda Jove	Dilluns 17,30-20h

CAP Sant Andreu / Sant Andreu

Adreça	Av. Meridiana, 428, pl. 6a
Telèfon	93 274 55 16
Tarda Jove	Dimarts 17,30-20h

CAP Horta / Horta-Guinardó

Adreça	Lisboa, s/n pl. baixa
Telèfon	93 407 27 63
Tarda Jove	Dilluns 17,30-20h

CAP Drassanes / Ciutat Vella

Adreça	Av. de les Drassanes 17-21
Telèfon	93 329 44 95
Tarda Jove	dijous tarda 15-19h

CAP Ramon Turró / Sant Martí

Adreça	Ramon Turró, 337
Telèfon	93 446 57 02
Tarda Jove	dilluns tarda 16-19h

CAP Les Corts / Les Corts

Adreça	Mejía Lequerica s/n.
Telèfon	Tel 93 227 55 90
Tarda Jove	Dijous 16-17,30h

3. I els webs:

- Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat- CJAS <http://www.centrejove.org/>
- Sidastudi: Centre de documentació sobre VIH i afectivitat <http://www.sidastudi.org/>
- Web informativa per joves sobre lleure saludable <http://www.sortimbcn.cat/>



Introducció

El curt “Un Instant” s'ha realitzat en el marc del projecte “Ciutat Esperança”, el qual té quatre temporades i ha comptat des del primer any amb la col·laboració del Pla Comunitari Ciutat Meridiana i el suport de l'Ajuntament de Barcelona, concretament del Departament d'Acció Comunitària.

“Ciutat Esperança” és un projecte d'Educació i Comunicació que, basat en la utilització dels mitjans de comunicació, promou la participació activa dels adolescents i de les adolescents i joves. Enguany hem treballat l'àmbit de salut, en concret, en la seva educació sexual i reproductiva. Tot això a través d'una mirada crítica, de l'alfabetització mediàtica, l'expressió lliure, la reflexió personal i el debat col·lectiu. En aquest projecte s'ha debatut sobre la complexitat de l'embaràs adolescent i el seu impacte en tots els àmbits relacionats amb els joves (família, estudis, feina, amics, lleure, etc.) i s'han qüestionat els estereotips més clàssics dels rols de la noia i el noi en les relacions sexuals afectives, un imaginari que prové en gran mesura dels mitjans de comunicació: sobretot en les ficcions i la publicitat. Web: <http://ciutat-esperanca.elparlante.es/>

ElParlante és l'entitat que realitza “Ciutat Esperança” i ha fet l'acompanyament dels joves i les joves en el procés del projecte. És un col·lectiu especialitzat en el disseny i implementació d'estratègies de comunicació en l'àmbit de l'educació formal i també no formal. Des de l'any 2009 hem treballat en escoles de Barcelona ciutat, l'Hospitalet de Llobregat i diverses ciutats de Catalunya i Llatinoamèrica, desenvolupant projectes d'intervenció que, per mitjà de la creació audiovisual participativa i la crítica mediàtica, permeten generar reflexions, especialment amb joves i adolescents sobre temes que els afecten: interculturalitat, salut sexual i reproductiva, addiccions, crisi econòmica, memòria històrica, gènere, etc. Web: www.elparlante.es

Línia argumental

El curtmètratge està centrat en l'embaràs adolescent, les causes i el seu impacte. En la història apareix un dels mites més clàssics quant a la sexualitat: la marxa enrere com a mètode anticonceptiu. També surten aspectes sobre desigualtats de gènere en la parella i es fa referència al masclisme present en el món laboral. Link al curtmètratge: <https://goo.gl/Oa9l0A>

Com utilitzar la guia?

En primer lloc cal visualitzar el curt sencer, posteriorment es farà un visionat de cada escena per anar analitzant els fets amb més atenció.

Per facilitar la tasca del dinamitzador/a a l'hora de desenvolupar el debat, es plantegen unes preguntes per a cada escena.

Per últim, de cada escena es destaca una idea clau relacionada amb el que s'ha vist. Aquesta idea es preguntarà prèviament al grup amb el qual estem treballant plantejant el següent:

-Quina idea clau podem extreure d'aquesta escena?

A més, cal destacar que per a cada escena oferim material complementari per seguir treballant aquesta idea clau si així es desitja. Es tracta de dinàmiques que trobareu als annexos.



Primera escena

La colla marxa de festa i la noia es queda sola

Preguntes:

Quines coses (que fan normalment els joves) canviarien amb el naixement d'un nadó?

Debat:

Activitats joves

Sortir amb amigues i amics
Estudiar
Esport
Expectatives de futur

Aspectes que canvien

Tenir cura del nadó
Portar-lo al/la pediatra
Alimentar-lo o alimentar-la
.....

Idea clau:

El naixement d'un nadó a l'adolescència provoca canvis en les relacions familiars/amics i amigues/escola i comporta l'acceptació de responsabilitats adultes.

Dinàmiques Complementàries:

EL RELLOTGE i L'OU COM A METÀFORA



Segona i tercera escena:

Problemes econòmics i laborals.

En la segona escena es discuteixen a casa i ell marxa. En la tercera, a ella la fan fora de la feina perquè està embarassada.

Pregunta:

Una parella adolescent pot afrontar fàcilment les despeses que implica un/a fill/a?

Debat:

Quin seria el càlcul aproximat de les despeses que es produeixen quan arriba un nadó?

Idea clau:

Dificultat per afrontar les necessitats d'un fill amb només un sou feina, sense poder estudiar...

Dinàmiques complementàries:

POSEM-LI NÚMEROS.



Quarta escena:

La noia li comunica que està embarassada.

Pregunta:

Quins dubtes/situacions es plantegen en un parella quan es produeix un embaràs?

Debat:

Aspectes a treballar:

- Estava previst?
- El futur de la parella
- El meu futur. Com canvia la meva vida
- Com dir-li-ho a la família
- M'estima realment
- Assumir les responsabilitats, etc.

Idea clau:

Un embaràs produeix un canvi/impacte en tots els àmbits vitals de la vida present i futura.

Dinàmiques complementàries:

ROLE PLAYING "IMAGINEM PER UN MOMENT".



Cinquena escena:

Relació sexual

Pregunta:

En una relació sexual amb penetració la “marxa enrere” evita l’embaràs i les ITS (Infeccions de Transmissió Sexual)?

Debat:

Diferents mètodes anticonceptius que coneixen.

Fer una petita reflexió per a cada un (si eviten l’embaràs i les ITS):

Pastilles: no eviten les ITS

DIU: no eviten les ITS

Marxa enrere: no evita l’embaràs ni les ITS

Preservatiu: evita l’embaràs i les ITS

Idea clau:

El preservatiu és l’anticonceptiu recomanat pels adolescents perquè evita tant l’embaràs com les ITS.

Dinàmiques complementàries:

TRENCA MITES



GUIA “UN INSTANT” DINÀMIQUES COMPLEMENTÀRIES

1. El Rellotge

Objectiu de l'activitat:

Reflexionar sobre el canvi social que implica tenir un nadó posant èmfasi en el temps de dedicació.

Fixar-se en si hi ha diferències de dedicació quant a la noia i el noi.

Material necessari:

Folis i retoladors.

Desenvolupament de l'activitat:

Entregar un foli amb 2 rellotges on només surtin les hores. En un rellotge que pintin quantes hores dediquen a cada cosa (sortir amb amics i amigues, escola, dormir, fer esport, etc.), i en l'altre han de repartir les hores en funció del que creuen que passa quan arriba un nadó (hores amb la parella, hores de son, passar temps amb amics i amigues, estudiar, treballar, etc.).

Posada en comú: Què passa amb les hores? N'hi ha moltes dedicades al nadó? Hi ha diferències entre els rellotges que han fet les noies i els nois? Per què? Poden aconseguir igualar aquestes diferències? Com? Com pot afectar això en la realització dels estudis desitjats? Necessitats d'ingressos econòmics per cobrir bolquers, roba, etc.

Si reben ajuda dels avis i/o àvies, què implica això, menor autonomia en la cura del nadó? Una despesa econòmica en els avis i/o àvies? Disminució del temps de lleure o propi dels avis i/o àvies?



1.2 OU COM A METÀFORA

Fonts:

1. Guia “Treu-li suc a la sexualitat. Una visió positiva i saludable de la sexualitat”, Diputació de Barcelona.

Objectiu de l'activitat:

Reflexionar sobre la responsabilitat de la cura d'un infant.

Material necessari:

Un ou per alumne o per grup. Es recomana pintar-lo a l'aula abans d'emportar-se'l a casa perquè després no el puguin substituir.

Desenvolupament de l'activitat:

Individualment, o bé en grup, s'encomana als joves la tasca de tenir cura d'un ou, sense poder separar-se'n durant una setmana. Passats aquests dies es posa en comú l'experiència i s'exposen les dificultats i limitacions que s'han trobat en el dia a dia. Aleshores, es revela la idea que la figura de l'ou representa un fill. S'obre un debat imaginant com hauria estat condicionada la setmana, amb totes les seves activitats quotidianes, si haguessin hagut de tenir cura d'aquest fill.

La persona referent de l'activitat s'encarrega d'explicar l'activitat i dinamitzar el debat després de l'experiència.



2. Posem-li números

Objectiu de l'activitat:

Prendre consciència dels recursos econòmics necessaris per a tenir cura d'un nadó tenint en compte que es tracta d'un embaràs no desitjat i per tant, no planificat. Cal tenir en compte els costos aproximats.

Material necessari:

Internet per a fer recerca.

Desenvolupament de l'activitat:

Aquesta activitat es pot treballar en parelles o grups de 4 persones. Es tracta de fer un balanç aproximat entre els ingressos i les despeses que es pot tenir amb l'arribada d'un nadó. Per calcular aquesta taula s'han tingut en compte les circumstàncies d'una parella adolescent en la qual el noi s'ha de posar a treballar per tenir cura del nadó (com és el cas en el principi de la història d'"Un Instant") i on la noia adolescent no treballava prèviament a l'embaràs i difícilment troba feina un cop ja està embarassada, així que només es compta amb un sou. Es reparteixen tants fulls com grups, i hi haurà dos models:

- 1) El que han d'omplir primer, responent amb allò que pensen que pot costar cada partida, amb el primer que els vingui al cap.
- 2) Un cop feta la pluja d'idees, han de buscar per Internet el cost real i comparar si correspon al que s'imaginaven.

INGRESSOS

Sou mitjà d'una persona

DESPESES

Lloguer	
Despeses de la llar (aigua, llum, electricitat)	
Alimentació	
Transport	
Telèfon	
Internet	
Bolquers	
Tovallolletes	
Pitets (es necessiten uns 6)	
Roba	
Bressol	
Sabons i cremes	
Cotxet	
Bossa	
Xumet	
Ens deixem alguna cosa més?	



3. Role-playing "Imaginem per un moment"

Objectiu de l'activitat:

Aquesta activitat està pensada perquè els nois experimentin la situació difícil en la qual una adolescent comunica al pare de la criatura que s'ha quedat embarassada. Alhora, les noies tenen l'oportunitat d'agafar el rol que acostuma a tenir el noi i representar allò que creuen que passa si amb aquesta edat i circumstàncies la teva parella et diu que està embarassada sense ser tu qui el portes a la panxa. Per tant, també es tracta de treballar els rols de gènere.

Treballar les habilitats socials i personals com l'empatia i la comunicació per a la resolució de conflictes d'una manera vivencial.

Per a pensar en la situació dels personatges ens hem basat en la història d'"Un Instant", ja que l'argument és la línia de la guia.

Material necessari:

Un coixí i/o un globus (petit) per a la panxa fictícia.

Desenvolupament de l'activitat:

Partint de la informació dels personatges, desenvolupar la situació mitjançant un *role playing*.

Dos voluntaris escenifiquen els rols i en qualsevol moment el grup pot aturar l'escena i parlar per boca d'un dels personatges en primera persona.

Quan s'acaba l'escena, es pregunta a l'aula si hi ha dos voluntaris més que vulguin provar alguna altra cosa que no han vist en els anteriors.

Recomenacions per a l'educador/a:

Si veieu que l'escena s'està allargant massa sense arribar a cap "acord", expresseu en veu alta als personatges: "Anem buscant un final a la història".

Cal posar atenció en la comunicació no verbal dels personatges i preguntar després de la improvisació:

-Quins sentiments creieu que tenia aquest personatge? Per què?

Als personatges:

- Com us heu sentit? Hi ha alguna idea que t'hagi canviat al representar aquest role playing?

DESCRIPCIÓ DELS PERSONATGES

En Carles i la Marina tenen 15 anys, porten un any junts i estan en un bon moment en la seva relació. Estudien al mateix institut. Ella vol cursar Batxillerat Humanístic perquè li agradaria estudiar Filologia Anglesa, de fet aquest estiu ha pensat marxar 3 mesos a Irlanda per practicar l'idioma. A en Carles li sembla molt bona idea i té pensat passar allà uns dies per veure-la, perquè també té altres plans amb la seva colla i la família per anar de vacances. Estan els dos molt emocionats amb l'estiu que els espera. Ell té pensat estudiar el Batxillerat Social, però encara no té molt clar si estudiarà una llicenciatura o un cicle formatiu de grau superior.

LA PRIMERA TROBADA

La família de la Maria marxa un cap de setmana fora, així que li proposa al Carles que passi amb ella la nit del dissabte. Sopen junts i després de veure una pel·lícula estan al sofà i comencen a treure's la roba. És la seva primera nit junts. En un moment donat el Carles li pregunta si té preservatius i ella li contesta que no, però li assegura que en la primera relació sexual no es pot quedar embarassada. Així que es deixen endur per la passió i no utilitzen cap mètode anticonceptiu el primer cop que fan l'amor.

LA NOTÍCIA

La Marina fa dies que veu estrany en Carles, però ell li assegura que no li passa res. En Carles veu que en breu haurà de donar la notícia que s'ha quedat embarassat, ja que li comença a créixer la panxa. La Marina decideix comprar-se els bitllets per anar-se'n a Edimburg a estudiar i li comunica molt emocionada a en Carles.

..... (continua la història!).....

Li dirà a en Carles que està embarassat?

Com reaccionarà la Marina?

Com canvien els seus plans?

Es recriminaran alguna cosa de la seva relació sexual?



4. Trenca Mites

Fonts:

1. Web Sida Studi www.sidastudi.org
2. Guia "Treu-li suc a la sexualitat. Una visió positiva i saludable de la sexualitat", Diputació de Barcelona.

Introducció teòrica:

En la informació sobre sexualitat sovint ens trobem mites i conceptes erronis que es divulguen amb gran força, de boca en boca, i poden confondre'ns. Podríem dir que, lluny d'ajudar-nos a entendre millor la sexualitat, són informacions que més aviat ens desinformen i distorsionen la nostra percepció.

Es tracta, doncs, d'idees socialment creades que, tot i que poden partir de fets reals, es distorsionen i es transmeten com a veritats absolutes. Davant de moltes experiències, no ens plantejem cap explicació alternativa a la que ens ofereix el mite, i és d'aquesta manera que, en no qüestionar-lo, el mite es va reforçant com a veritat. Són també conseqüència d'una educació sexual amb prejudicis i d'una llarga herència cultural que, encara avui en moltes circumstàncies, se'ns fa difícil parlar amb naturalitat i de manera oberta sobre temes relacionats amb la sexualitat.

Objectiu de l'activitat:

Identificar i analitzar críticament alguns dels mites sobre la sexualitat i les pràctiques sexuals.

Material necessari:

1. Qüestionari
2. Una pilota de ping-pong/ tennis
3. Targetes verdes i vermelles, tantes com alumnes a l'aula.



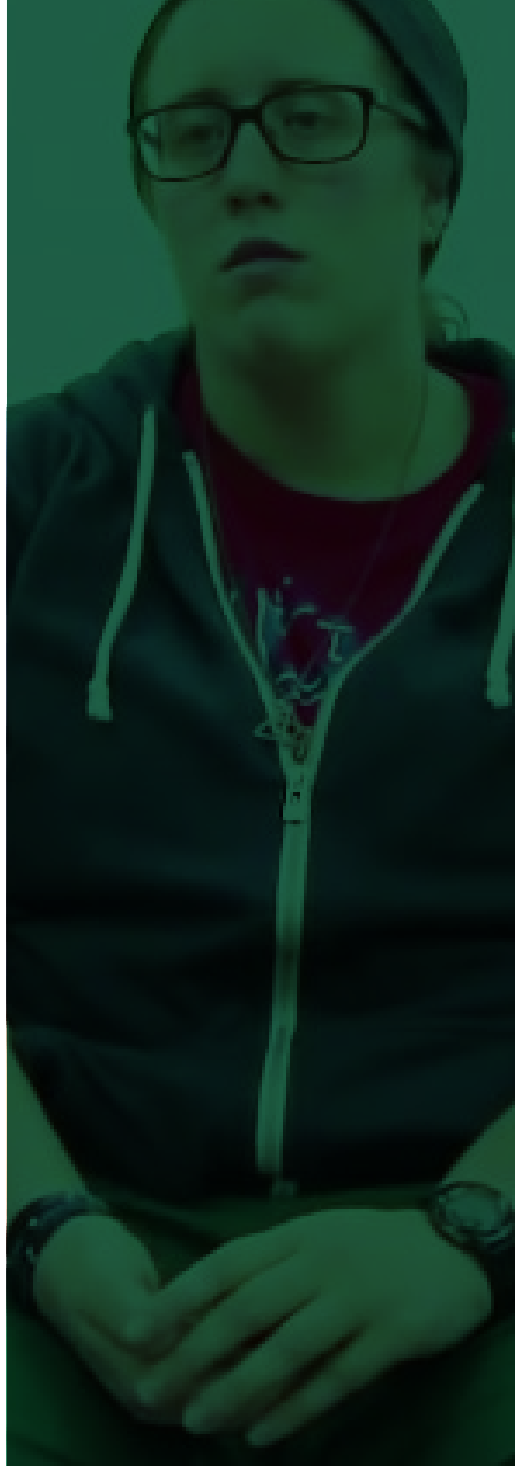
Desenvolupament de l'activitat: tres variacions

1. Totes les persones es posen en fila. S'indica que la seva esquerra serà CERT i la seva dreta FALS. La persona referent de l'activitat llegeix les afirmacions del qüestionari i les joves i els joves s'hauran de situar en un costat o en l'altre en funció de les seves opinions. Quan tot el grup s'hagi desplaçat, una o dues persones de cada grup argumentaran els seus posicionaments i les persones podran canviar la seva posició en funció de si varia o no la seva opinió després de sentir les respostes dels companys i companyes.
2. Tot el grup s'asseu en cercle. Es reparteix a cada jove una targeta vermella i una verda. La persona referent de l'activitat llegeix en veu alta les afirmacions del qüestionari i les joves i els joves aixequen la targeta verda o roja en funció de si creuen que és CERT (VERD) o FALS (VERMELLA). Després de cada afirmació una o dues persones de cada grup argumentaran els seus posicionaments.
3. Divisió de l'espai aula en dos camps. Els participants estan drets, situats al mig de l'espai. Davant cada mite enunciat, cadascú se situa en un dels dos extrems, segons si hi està d'acord o no. Se'ls dona una pilota. Qui té la pilota diu els motius pels quals està en el camp del SÍ o del NO. Posteriorment passa la pilota a un company/a de l'altre extrem perquè digui els seus motius. La persona referent de l'activitat s'encarrega d'enunciar els mites, a la vegada que es dona veraç sobre l'argumentació de cada mite.



Qüestionari

Un home de veritat no plora ni expressa els seus sentiments.	☐
Les feines de la casa i l'educació dels fills són tasca de la dona.	☐
Una dona que es comporta de forma masculina és lesbiana.	☐
Si un nen juga amb nines serà gai.	☐
L'home ha de portar la iniciativa en les relacions sexuals i sempre hi ha d'estar disposat.	☐
Les dones no es masturben, és cosa de nois.	☐
El desig de masturbar-se desapareix quan es forma parella.	☐
La masturbació produeix esterilitat i impotència.	☐
La masturbació és una pràctica sexual.	☒
L'absència d'himen provoca que una dona ja no sigui verge.	☐
Si no hi ha penetració no hi ha sexe.	☐
Durant la menstruació no hi ha risc d'embaràs.	☐
La marxa enrere és un bon mètode anticonceptiu.	☐
El líquid preseminal es pot controlar.	☐
El líquid preseminal pot contenir espermatozoides.	☒
La primera vegada sempre farà mal.	☐
En una relació sexual sempre s'ha d'arribar a l'orgasme.	☐
El clítoris és a l'interior de la vagina.	☐
Podem sentir plaer per tot el cos.	☒
Si un noi té un "cop de gatell" té un problema.	☐
Perquè hi hagi plaer en una penetració vaginal la dona ha d'estar molt excitada, ha de tenir moltes ganes.	☒
Les pel·lícules porno ens ensenyen com tenir relacions sexuals.	☐



“ És un vídeo que no només té a veure amb els joves, si no que també amb els adults, per a aquests eduquin els joves i s'eduquin a ells mateixos ”

“ Al realitzar el vídeo recapacites sobre el que estàs fent, perquè et poses en el paper i dius: això em pot passar a mi perfectament, passar del més bonic a el pitjor...en res ”

“ He après que quan fas una cosa, encara que després vulguis arreglar-la mai quedarà igual...així que ens hem de cuidar ”

Un instant

E S P E R A N Ç A
CIUTAT



elparlante.es



Colectivo elParlante



@elParlanteBCN



@colectivoelparlante



Autores

Natàlia Rivero
Marta Boque
Marisa Olleta

Amb la col·laboració de

Raquel Royo
Xitlali Hernández
Ana Sole
M^aCarmen Piulachs
Felipe Reyes
Magnolia Fuentes

I el suport de

Salesians Sant Jordi PES Cruïlla
Pla Comunitari Ciutat Meridiana
ICI (Projecte d'intervenció Comunitària Intercultural)

Disseny

elParlante

Agraïments

Grup de joves de Ciutat Esperança
Kevin Josue Lasso
Consuelo Vargas
Tamara Zamorano
Carla González
Juan Miguel Fernández
Elisa Silva
Aya Debboun
Aarón Jurado
Leonardo Castillo

Coordinació

elParlante
Olga Juárez
Gemma Páez